

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
441-22

meddelad i Stockholm den 24 april 2023

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

Lars Lindström
Eastmansvägen 12
113 61 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 2 december 2021 i mål nr 5205-21

SAKEN

Arbetskadeförsäkring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet, upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar att Lars Lindström inte har rätt till ersättning från arbetskadeförsäkringen för tandvårdskostnaderna.

BAKGRUND

1. Den som förvärvsarbetar i Sverige är försäkrad för arbetsskada enligt arbetsskadeförsäkringen, som är en del av den allmänna socialförsäkringen. Med arbetsskada avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Den som drabbas av en arbetsskada kan få ekonomisk ersättning för nödvändiga vårdkostnader.
2. För att en skada efter ett olycksfall ska utgöra en arbetsskada måste det finnas ett samband mellan den försäkrades arbete och olyckan. Det här målet handlar om vad som krävs för att ett sådant samband ska anses föreligga vid arbete i hemmet.
3. Lars Lindström, som arbetade som producent, råkade i maj 2020 ut för en olycka som orsakade en tandskada och medförde tandvårdskostnader. Lars Lindström arbetade från sitt hem eftersom hans arbetsgivare hade beordrat distansarbete för att minska smittspridningen av covid-19. Medan han arbetade lossnade strömkabeln till datorn och föll ner på golvet. Han böjde sig ner för att ta upp kabeln samtidigt som hans treårige son, som lekte under skrivbordet, hastigt reste sig upp. Sonens huvud sammanstötte med hans haka vilket ledde till att Lars Lindström ådrog sig en tandskada.
4. Försäkringskassan bedömde att tandskadan var en arbetsskada och beslutade att bevilja Lars Lindström ersättning för hans tandvårdskostnader.
5. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm och yrkade att det skulle upphävas. Allmänna ombudet menade att kravet på samband mellan arbete och olycka bör ställas högre vid arbete i hemmet än vid tillbud på arbetsplatser. Det bör krävas att skadan har inträffat under själva arbetet och som en direkt följd av detta. Även om Lars Lindström utförde sina arbetsuppgifter i hemmet så var själva olyckshändelsen

inte relaterad till hans arbete. I stället orsakades skadan av en händelse som hör ihop med hans privatliv och olyckan vållades dessutom av en familjemedlem. Enligt allmänna ombudet hade olyckan därmed inte ett tillräckligt nära samband med Lars Lindströms arbete och kostnaderna skulle därför inte ersättas genom arbetsskadeförsäkringen.

6. Förvaltningsrätten ansåg – med hänvisning till arbetsgivarens anvisningar och vid tidpunkten rådande myndighetsrekommendationer om hemarbete – att Lars Lindströms hem fick jämföras med hans arbetsplats vid olyckstidpunkten. Eftersom olyckan skedde när Lars Lindström utförde sina arbetsuppgifter förelåg det ett sådant samband mellan arbete och olycka att det var fråga om ett olycksfall i arbetet. Förvaltningsrätten ansåg därför att han hade rätt till ersättning för sina tandvårdskostnader och avslog överklagandet.
7. Allmänna ombudet överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm som avslog överklagandet. Kammarrätten ansåg att olyckan hade ett sådant samband med Lars Lindströms arbete att tandskadan utgjorde en arbetsskada. Kammarrätten uttalade att det saknas stöd för allmänna ombudets inställning att det vid arbete i hemmet ska krävas ett mer direkt och påtagligt samband mellan arbete och olycka för att det ska vara en ersättningsberättigad skada.

YRKANDEN M.M.

8. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen, med ändring av underinstansernas avgöranden, ska förklara att tandskadan inte ska godkännas som en arbetsskada samt att Lars Lindström inte har rätt till ersättning för tandvårdsbehandlingen. Allmänna ombudet anför följande.
9. Vid prövningen av om ett olycksfall i hemmet omfattas av arbetsskade-försäkringen bör det inte göras någon skillnad mellan om hemarbetet har skett

frivilligt eller om det har varit beordrat av arbetsgivaren. Det bör dock gälla ett relativt högt ställt krav på orsakssamband. Olycksfall som inte är direkt relaterade till arbetet bör inte omfattas av arbetsskadeförsäkringen. För en sådan återhållsam tillämpning talar bl.a. det förhållandet att olyckor i hemmet kan vara svåra att utreda eftersom det då ofta enbart finns uppgifter om själva olycksfallet från den försäkrade själv.

10. *Lars Lindström* anser att överklagandet ska avslås och anför att han i huvudsak arbetar vid datorn och att olyckan därmed är starkt kopplad till hans arbete.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

11. Frågan i målet är vad som krävs för att en olycka som drabbar en försäkrad som arbetar i hemmet ska anses ha ett sådant samband med den försäkrades arbete att en personskada till följd av olyckan utgör en arbetsskada som omfattas av arbetsskadeförsäkringen.

Rättslig reglering m.m.

12. Med arbetsskada avses enligt 39 kap. 3 § socialförsäkringsbalken en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Av 4 § framgår att med skada avses bl.a. personskada.
13. Den som drabbas av en arbetsskada kan enligt 40 kap. 11 § få ersättning för nödvändiga tandvårdskostnader.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning*Kravet på samband mellan arbete och olycka*

14. En grundläggande princip i arbetsskadeförsäkringen, såväl den nu gällande som dess föregångare, är att den ska skydda mot de särskilda risker som förekommer i arbetslivet. För att det ska vara fråga om ett olycksfall i arbetet måste det därför föreligga ett samband mellan den försäkrades arbete och olyckan (prop. 1954:60 s. 108 f. och prop. 2001/02:81 s. 102 samt HFD 2020 ref. 4 punkt 10 och där angivna rättsfall).
15. Detta krav på samband kommer numera till uttryck i 39 kap. 3 § socialförsäkringsbalken där det anges att med arbetsskada avses en skada till följd av olycksfall i arbetet. Någon skillnad avseende vad som krävs i sambands-hänseende beroende på var en olycka har inträffat uttrycks inte i lagen. Däremot diskuterades i motiven till regleringen om kravet på samband kan ställas olika högt i skilda situationer. Eftersom det inte ansågs möjligt att i lagtext precisera detta överlämnades det åt rättstillämpningen att med hänsyn till befintlig rättspraxis närmare mejsla ut vad som ska gälla i detta avseende (prop. 1954:60 s. 108 f.).
16. Motivuttalandena är från 1950-talet och de exempel som ges speglar den tidens arbetsförhållanden. Det finns emellertid uttalanden där som fortfarande är relevanta.
17. När det gäller olycksfall som har inträffat då den försäkrade utfört arbete på sin arbetsplats har förutsatts att sambandsbedömningen ska vara generös. Det krävs inte att den utlösande händelsen har sin grund i en för arbetet typisk fara, utan erforderligt samband anses föreligga även då den försäkrade har drabbats av, som det uttrycks i motiven, ”det dagliga livets faror”, t.ex. insektssting.

Olyckor som inträffar på arbetsplatsen, men som inte har något egentligt samband med den försäkrades arbete, anses dock inte som olycksfall i arbetet (prop. 1954:60 s. 109 och HFD 2019 ref. 19).

18. Även skador till följd av olycksfall som har inträffat utanför arbetsplatsen kan bedömas som arbetsskador givet att, som det uttrycks i motiven, ”arbetstagaren vid olyckstillfället var stadd i arbetsgivarens ärenden” eller i vart fall utförde något i arbetsgivarens intresse (prop. 1954:60 s. 109, se även HFD 2018 ref. 73). Således kan exempelvis olyckor under färd till och från arbetet (jfr HFD 2018 ref. 73), vid kundbesök (RÅ 2007 ref. 1) och vid av arbetsgivaren anordnad utbildning eller liknande (RÅ 2010 ref. 85, jfr RÅ 1996 ref. 76) utgöra olycksfall i arbetet. Rättspraxis innebär dock att det i dessa situationer ställs högre krav på samband än vid olyckor som sker på en arbetsplats.
19. Frågan är nu hur man ska se på sambandskravet vid olyckor som har inträffat vid arbete i hemmet.
20. När det gäller den frågan uttalades bl.a. följande i motiven. Det kan ifrågasättas om inte kravet på samband mellan arbete och olycka bör ställas högre när olycksfallet inträffar under hemarbete än annars, eftersom hemmet är en plats där den försäkrade uppehåller sig inte bara då han eller hon utför arbete utan även annars. Det synes därför motiverat att iaktta en viss försiktighet vid bedömningen av sådana olycksfall i hemmet som inte är direkt orsakade av arbetet, utan mera har sin grund i det dagliga livets faror (prop. 1954:60 s. 109).
21. Dessa uttalanden tog främst sikte på arbetstagare som saknade annan arbetsplats än hemmet, i huvudsak de som var sysselsatta i hemindustriellt eller därmed jämförligt arbete, exempelvis sömmerskor. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening är uttalandena relevanta också avseende sådant arbete som nuförtiden – till följd av den tekniska utvecklingen och den kultur som har

utvecklats i kölvattnet av coronapandemin – utförs i hemmet. Det är nämligen samma gränsdragningsproblematik som uppkommer när det gäller vad som hör till arbetslivet respektive till privatlivet.

22. Denna gränsdragningsproblematik handlar om att det i ett hem i regel finns en mängd rent privata förhållanden som kan förorsaka olyckor, allt från egendom till familj och husdjur. Vidare saknas den tidsmässiga uppdelningen mellan privatliv och arbetsliv som vid arbete på en arbetsplats blir tydlig genom att man anländer till respektive lämnar sin arbetsplats. Vid arbete i hemmet kan däremot privata sysslor och arbetsuppgifter komma att utföras om vartannat.
23. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen finns det mot denna bakgrund anledning att, så som motiven till regleringen ger uttryck för, inta en viss restriktivitet när det gäller bedömningen av om det föreligger ett samband mellan ett olycksfall som inträffar i hemmet och den försäkrades arbete.
24. För att ett samband mellan arbete och olycka ska föreligga vid arbete i hemmet bör en grundläggande förutsättning vara att olyckan inträffar när den försäkrade utför sitt arbete. En olycka som inträffar när han eller hon gör något annat ska alltså inte bedömas som ett olycksfall i arbetet.
25. Det skulle emellertid föra för långt om alla olyckor som inträffar när arbete utförs i hemmet skulle bedömas som olycksfall i arbetet. Det måste enligt Högsta förvaltningsdomstolen också vägas in vad som har orsakat olyckan. Har olyckan till övervägande del sin grund i privatlivet, saknas det nödvändiga sambandet mellan arbetet och olyckan. Det är då inte fråga om ett olycksfall i arbetet.
26. Eftersom det centrala vid sambandsbedömningen avseende olyckor som har inträffat vid arbete i hemmet är gränsdragningen mellan arbetsliv och privatliv saknar det enligt Högsta förvaltningsdomstolens bedömning betydelse om

arbetet i hemmet har skett frivilligt eller om det har varit beordrat av arbetsgivaren.

Bedömningen i detta fall

27. Lars Lindström råkade ut för en olycka när han arbetade vid datorn och böjde sig ner för att ta upp en strömkabel som hade lossnat från datorn. Olyckan skedde således när han utförde sitt arbete.
28. Det som inträffade var att Lars Lindström sammanstötte med sin sons huvud. Olyckan får därmed anses till övervägande del ha sin grund i Lars Lindströms privatliv. Det saknas därför ett sådant samband mellan arbetet och olyckan att det ska anses vara fråga om ett olycksfall i arbetet. Lars Lindström har alltså inte rätt till ersättning från arbetskadeförsäkringen för tandvårdskostnaderna.
29. Allmänna ombudets överklagande ska således bifallas och underinstansernas avgöranden upphävas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Kristina Ståhl, Inga-Lill Askersjö, Ulrik von Essen och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Elin Nilsson.

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen

MOTPART

Lars Lindström, 19550921-8631

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 18 maj 2021 i mål nr 28449-20,
se bilaga A

SAKEN

Arbetskadeförsäkring

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Allmänna ombudet för socialförsäkringen yrkar att kammarrätten förklarar att den tandskada som uppkom vid olycksfallet den 5 maj 2020 inte ska godkännas som en arbetsskada. Allmänna ombudet vidhåller de grunder som åberopats i förvaltningsrätten och för fram bl.a. följande tillägg.

I avsaknad av vägledande avgöranden är frågan om det inte bör krävas ett mer direkt och påtagligt samband med arbetet för att det ska vara en ersättningsberättigad skada. Ett sådant mer restriktivt synsätt torde krävas för att inte alla olycksfall som sker i hemmet i samband med distansarbete ska berättiga till ersättning (jfr prop. 1954:60 s. 109). Det innebär att olycksfall i hemmet, som inte är direkt orsakade av arbetet utan mera har sin grund i det dagliga livets faror, inte bör omfattas av arbetsskadeförsäkringen.

Av utredningen framgår inte annat än att Lars Lindström arbetat i hemmet och att olyckan skedde under arbetstid. Han skallade ihop med sin son som var hemma den aktuella dagen när han skulle sätta i sladden till datorn. Den omständigheten att hans son föranlett tandskadan innebär att det saknas ett direkt och påtagligt samband med arbetet. Snarare talar det för att det är fråga om sådana omständigheter som är mer kopplade till det dagliga livets faror. Lars Lindströms skada omfattas därför inte av arbetsskadeförsäkringen.

Lars Lindström anser att överklagandet ska avslås och hänvisar till vad han har fört fram i förvaltningsrätten.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Bakgrund och frågan i målet

Vid olyckstillfället den 5 maj 2020 arbetade Lars Lindström i sitt hem enligt anvisning från sin arbetsgivare. Under hans skrivbord satt hans minderåriga son och lekte när strömkabeln till datorn lossnade och ramlade ner på golvet. När Lars Lindström böjde sig ner för att plocka upp kabeln reste sig sonen hastigt upp, vilket ledde till att hans haka kolliderade med sonens huvud.

Det är ostridigt i målet att kollisionen var en olycka och att den ledde till Lars Lindströms tandskada. Det är inte heller ifrågasatt att Lars Lindström utförde sitt arbete i hemmet i arbetsgivarens intresse. Det fråga som uppkommer i målet är om olyckan har ett sådant samband med Lars Lindströms arbete att tandskadan till följd av olyckan utgör en arbetsskada.

Rättsliga utgångspunkter

Med arbetsskada avses enligt 39 kap. 3 § socialförsäkringsbalken en skada till följd av olycksfall eller skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av sådan orsak, om övervägande skäl talar för det. Av 39 kap. 4 § socialförsäkringsbalken framgår att med skada avses bl.a. personskada.

I samband med att yrkesskadeförsäkringen utvidgades till att även gälla vid hemarbete uttalades i förarbetena bl.a. följande. För att en händelse ska anses som ett olycksfall i arbete måste den ha stått i ett visst samband med arbetet. Kravet på samband ställs dock inte särskilt högt, praktiskt taget varje händelse av angiven art, som inträffar på arbetsområdet, accepteras som olycksfall i arbetet. Det krävs alltså inte att händelsen har sin grund i en för arbetet typisk fara; nödvändigt samband anses föreligga

även då vederbörande på sin arbetsplats drabbas av det dagliga livets faror. Till exempel har insektssting under arbetet ansetts vara ett olycksfall i arbetet. Även olycksfall utanför arbetsområdet betraktas som olycksfall i arbetet under förutsättning att arbetstagaren vid olyckstillfället var stadd i arbetsgivarens ärenden. Det kan dock ifrågasättas om inte kravet på samband mellan ett olycksfall och vederbörandes arbete bör ställas högre när olycksfallet inträffar under hemarbete än annars. Att praktiskt taget alla olycksfall, som drabbar t.ex. en fabriksarbetare medan han uppehåller sig i fabriken, godtas som olycksfall i arbetet, kan nämligen motiveras med att vistelsen i fabriken presumeras vara uteslutande föranledd av arbetet. En sådan presumtion kan inte uppställas i fråga om vistelse i hemmet, där vederbörande uppehåller sig inte bara då han utför arbete utan även annars. Det synes därför motiverat att iaktta en viss försiktighet vid bedömningen av sådana olycksfall i hemmet, som inte är direkt orsakade av arbetet, utan mera har sin grund i det dagliga livets faror (prop. 1954:60 s. 108–109).

Kammarrättens bedömning

Allmänna ombudet har ifrågasatt om det inte bör krävas ett mer direkt och påtagligt samband med arbetet för att det ska vara en ersättningsberättigad skada när det gäller olycksfall vid arbete i hemmet. Det finns dock enligt kammarrätten inte något rättsligt stöd för ett sådant synsätt.

Den aktuella olyckan kan inte anses vara typisk för Lars Lindströms arbete som producent, utan har snarare sin grund i det dagliga livets faror.

Allmänna ombudet har fört fram att denna typ av olyckor inte bör omfattas av arbetsskadeförsäkringen när de inträffar i hemmet. En sådan ordning skulle kunna motiveras med att den bidrar till att motverka missbruk och upprätthålla en tydlig avgränsning mellan arbetsrelaterade och icke arbetsrelaterade skador (jfr prop. 2001/02:81 s. 38). En ofrånkomlig konsekvens av en sådan ordning vore dock att de som arbetar i hemmet

hamnar i en sämre ställning än de som arbetar på andra platser, vilket lagstiftaren inte avsåg (prop. 1954:60 s. 107–108). Det finns därför inte grund för att särbehandla olyckor i hemmet på det sätt som Allmänna ombudet har fört fram.

Som framhållits ovan är det enligt förarbetena till lagstiftningen dock motiverat att iaktta viss försiktighet vid bedömningen av sådana olycksfall i hemmet som inte är direkt orsakade av arbetet utan mera har sin grund i det dagliga livets faror. I förarbetena påpekas även att det kan vara svårt att utreda olyckor i hemmet, bl.a. eftersom det ofta saknas objektiva parter som kan ge en opartisk bild av händelseförloppet och därigenom motverka missbruk av arbetsskadeförsäkringen (prop. 1954:60 s. 108 och SOU 1951:25 s. 100).

I detta mål är de väsentliga omständigheterna kring olyckan klara. Det som talar mot samband mellan olyckan och Lars Lindströms arbete är att det rör sig om en kollision med hans egen son. Olyckan inträffade dock i direkt anslutning till att Lars Lindström utförde sitt arbete och det finns inga uppgifter om att den orsakades av åtgärder eller agerande från hans sida som var omotiverade ur arbetssynpunkt. Att den olycksutlösande åtgärden bestod av att han försökte avhjälpa ett problem med sitt arbetsredskap talar dessutom för ett samband mellan olyckan och arbetet (SOU 1951:25 s. 163–164). De nämnda omständigheterna medför enligt kammarrätten att olyckan får anses ha ett sådant samband med Lars Lindströms arbete att tandskadan till följd av olyckan utgör en arbetsskada. Det förhållandet att olyckan uppstod vid kollision med sonen medför inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Charlotte Dahlman
kammarrättsråd
ordförande

Patricia Schömer
kammarrättsråd

Karin Nilsson Edin
kammarrättsråd
referent

Jim Jerkenhag
fiskal
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 31

DOM
2021-05-18
Meddelad i Stockholm

Mål nr
28449-20

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen

MOTPART

LARS Gunnar Lindström, 19550921-8631

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 2020-10-20

SAKEN

Arbetskadeförsäkring

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 1366062

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: avd31.fst@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratten-i-stockholm/	-	måndag–fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan har beslutat att bevilja Lars Lindström ersättning för vissa tandvårdskostnader med anledning av arbetsskada som uppstått vid en olycka den 5 maj 2020. Av handlingarna i målet framgår att skälen för beslutet var att olycksfallet som Lars Lindström har varit med om i sitt hem ska omfattas av arbetsskadeförsäkringen eftersom han utförde sina arbetsuppgifter vid olyckstillfället. Detta gäller oaktat att orsaken till olycksfallet – hans egen son – är en av livets dagliga faror.

Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagar Försäkringskassans beslut och yrkar att förvaltningsrätten upphäver beslutet och förklarar att den tandskada som uppkommit inte är en arbetsskada samt att Lars Lindström inte har rätt till ersättning för tandvårdsbehandling.

Lars Lindström anser att överklagandet ska avslås.

Förvaltningsrätten har med stöd av 13 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) inhämtat yttrande från Försäkringskassan.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Den som drabbas av en arbetsskada kan enligt 40 kap. 11 § socialförsäkringsbalken, SFB, få ersättning för nödvändiga tandvårdskostnader. Av 39 kap. 3 § SFB framgår att begreppet arbetsskada omfattar skador till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet.

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. Lars Lindström arbetar normalt på sin arbetsgivares kontor med arbetsuppgifter framför sin dator. Under mars 2020 angav hans arbetsgivare att anställda tills vidare inte skulle arbeta från kontoret på grund av den pågående spridningen av

sjukdomen covid-19 i samhället. Den 5 maj 2020 arbetade han från sitt hem framför datorn. Hans treårige son var också hemma på grund av snuva och satt och lekte under skrivbordet. Vid ett tillfälle under ordinarie arbetstid föll elsladden ut ur Lars Lindströms dator och när han böjde sig ner för att ta upp denna sammanstötte hans käke med sonens huvud. Denna sammanstötning har följts av en tandskada hos Lars Lindström som har gett upphov till tandvårdskostnader.

I målet är ostridigt att Lars Lindström har varit med om ett olycksfall och att övervägande skäl talar för att hans tandskada har uppkommit på grund av denna olycka. Frågan i målet är om olyckan ifråga, som har skett i Lars Lindströms hem, är ett olycksfall i arbetet.

Allmänna ombudet för socialförsäkringen anför bl.a. följande. Även om Lars Lindström utförde sina arbetsuppgifter i hemmet så var själva olyckshändelsen inte relaterad till hans arbete. I stället orsakades skadan av en händelse som hör ihop med hans privatliv och olyckan vållades dessutom av en familjemedlem. Olyckan har därför inte ett tillräckligt nära samband med arbetet för att omfattas av arbetsskadeförsäkringen.

Lars Lindström anför bl.a. följande. Vid olyckstidpunkten var hans arbetsgivares kontor stängt vilket innebär att hans hem var den anvisade platsen för arbetet. Om kontoret hade varit öppet hade han haft med sin son på arbetsplatsen och han hade lika gärna kunnat vara med om samma olycka där, i vilket fall det hade bedömts som en arbetsolycka.

Försäkringskassan anför bl.a. följande. När en skada inträffar i hemmet krävs att det finns ett påtagligt och direkt samband med arbetet för att det ska ses som en arbetsskada. Till skillnad från olycksfall på arbetsplatsen finns ingen presumtion för ett samband med arbetet och det krävs att den

försäkrade visar att han eller hon varit ”stadd i arbetsgivarens ärende” när skadan inträffar.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Enligt förarbetena (prop. 2001/02:81 s. 38) är syftet med arbetsskade-försäkringen att utgöra ett ekonomiskt skydd för den enskilde om denne drabbas av de särskilda skaderisker som är förenade med ett förvärvsarbete. Däremot ska försäkringen inte berättiga till ersättning för skador som den försäkrade skulle ha drabbats av oavsett sitt arbete. Utifrån detta syfte omfattas i första hand skador som uppstår på arbetsplatsen, oavsett om den utlösande händelsen har sin grund i en för arbetet typisk fara eller det dagliga livets faror (se HFD 2019 ref. 19 p. 16). Om en olycka sker utanför arbetsplatsen krävs att den anställde är stadd i arbetsgivarens ärenden eller i vart fall utför något i arbetsgivarens intresse (se RÅ 2007 ref. 1).

Oavsett om olyckan sker på eller utanför arbetsplatsen så krävs ett samband mellan olyckan och arbetet, dvs. att den aktivitet i vilken skadan inträffar har ett samband med den skadades arbete (se HFD 2020 ref. 4 p. 10). Detta krav ska ställas högre då olycksfallet sker i hemmet och en viss försiktighet ska iakttas vid olyckor i hemmet som inte är direkt orsakade av arbetet utan mera har sin grund i det dagliga livets faror (prop. 1954:60 s. 109). Som exempel på när tillräckligt samband med arbetet finns har ansetts att en anställd skadar sig när han eller hon i hemmet avhjälpes småfel hos arbetsutrustning i omedelbar anslutning till arbetets gång (SOU 1951:25 s. 163 f.). Vidare har en dagbarnvårdares fall i hemmet bedömts som en arbetsolycka eftersom aktiviteten som orsakade olyckan – att stänga ett fönster – inte vidtogs i hennes eget intresse utan i samband med arbetet (se FÖD 1995:21). Däremot har en lantbrukares fall i en trappa i hemmet, då han avsett att väcka sin hustru för en diskussion om dagens arbetssysslor, inte ansetts som en arbetsolycka (se FÖD 1982:22 I).

I aktuellt fall har olyckan skett i Lars Lindströms hem, men med hänsyn till hans arbetsgivares anvisningar och vid olyckstidpunkten rådande myndighetsrekommendationer om hemarbete finner förvaltningsrätten att hans hem får jämföras med hans arbetsplats vid olyckstidpunkten (jfr FÖD 1995:21 och RÅ 2007 ref. 1).

Vad gäller frågan om sambandet mellan olyckan och arbetet konstaterar förvaltningsrätten att olyckan skedde när Lars Lindström utförde sina arbetsuppgifter. Aktiviteten som ledde till olyckan – att återställa eltilförseln till datorn – får enligt förvaltningsrätten jämföras med att upprätthålla funktionen i ett arbetsredskap. Aktiviteten har tydligt vidtagits i samband med arbetet snarare än i Lars Lindströms privata intresse. Oaktat att denna aktivitet ledde till Lars Lindströms olycka på grund av en faktor som ligger utanför arbetet – dvs. hans son – bedömer förvaltningsrätten att det under ovanstående omständigheter finns ett sådant samband mellan hans arbete i hemmet och olyckan att fråga är om ett olycksfall i arbetet. Detta gäller även med beaktande av att viss försiktighet ska iaktas vad gäller aktuell typ av olyckor (prop. 1954:60 s. 109).

Eftersom Lars Lindströms tandvårdskostnader har uppkommit på grund av skador som beror på ett olycksfall i arbetet har Försäkringskassan haft skäl för sitt beslut. Överklagandet ska därför avslås.

Hur man överklagar – se nästa sida.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR-12).

Anna Karin Andersson
Rådman

Nämndemännen Per Åke Evén (skiljaktig), Heidi Hildén Gershater och Marianne Sandström (skiljaktig) har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsnotarien Axel Wahlund har varit föredragande.

Skiljaktig mening

Per Åke Evén och Marianne Sandström är skiljaktiga och anför följande. Med hänsyn till att olyckan skedde i hemmet och orsakades av Lars Lindströms son saknar den ett tillräckligt samband med hans arbete för att utgöra ett olycksfall i arbetet. Eftersom Lars Lindströms skada inte har orsakats av ett olycksfall i arbetet har han inte rätt till ersättning från arbets-skadeförsäkringen.

Hur man överklagar

FR-12

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 2 månader

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Oftast är sista dagen för överklagande exakt 2 månader från det datum som tiden börjar räknas.

Exempel: Du fick del av beslutet den 21 december
→ tiden går ut den 21 februari.

Om samma datum inte finns i slutmånaden går tiden i stället ut på slutmånadens sista dag.

Exempel: Du fick del av beslutet den 31 december
→ tiden går ut den 28 februari.

Är sista dagen en lördag, söndag eller helgdag, mid-sommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha

och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.